

LAPIN KAUPPAKAMARIN LIIKENNESEMINAARI

Kemi 29.11.2016

Neuvonantaja Samuli Haapasalo, Keskuskauppakamari

Varoitus

- Huom! Tämä esitys on tehty tukeutumatta jo tehtyihin strategioihin, tyhjältä pöydältä, jotta se voisi *virvistää* ja tuoda *näkökulmia*; se ei arvioi kriittisesti tehtyjä policyjä ja strategioita eikä niiden merkitystä Pohjoisessa menestyksessä.

Esityksen teema:

- **Liikenteen luoma kilpailukyky**
- Suomelle
- Lapille

- Motto: Pohjoinen menestys

Mitä se on?

- Suomi (yritykset) **läsnä** maailmassa (maailmanmarkkinassa)
- Suomi (yritykset) **saavutettavissa** maailmalta
 - Teollisuus, palvelut
 - ”Matkailu on parasta vientiä, siinä on kotimaisuus kohdallaan”
- Lappi
 - **Läsnä** maailmassa
 - ***Saavutettavissa maailmalta***

Kilpailukyky tarkoittaa *yriytysten* kilpailukykyä

- Siihen liittyy mm. osaaminen, innovaatiot, työvoima, yrityksille yleisesti **mahdollistavat olosuhteet**, kilpailukykyinen verotus, toimiva ja nopea regulaatio, oikea asenneilmasto, rahoitus = kilpailukykyyn edellytykset
- + Kilpailukykyyn liittyy *välttämättömänä* keskeisenä tekijänä **liikenteen,** infran yrityksille *tuoma kilpailukyky* - tai isona ongelmana, jos infra ei riittävästi tuota kilpailukykyedellytyksiä! Ei synny tulevaisuuden investointeja eikä kasvua ilman hyvin toimivaa liikenneinfraa!
- *Jos tämä yksi - liikenteen kilpailukykyedellytys - puuttuisi, niin sen mukana kaikki* – tiettyjen peruselementtien tulee vaan olla kasassa!

Etäisyystekijä ja yhteydet

- **Lapin** on siis olennaista olla **läsnä**, ...missä?
- Pekingissä, Shanghaissa, Hong Kongissa ja muissa kiinalaisissa talouskeskittymissä, Japanissa (Tokio, Kioto etc), Koreassa jne.
- Kaikilla noin 60-80 talousalueella Euroopassa
- New Yorkissa
- Gulfin alueella
- **Markkina** on **globaali** - vaikka protektionismi nostaa päätään
- Ja läsnäoloakin tärkeämpää Lapin on olla **saavutettavissa** noilta alueilta, tämä on kohtalonomaisen tärkeää matkailuelinkeinossa ja samalla: kun onnistutaan, vain taivas on rajana Lapin turismille

Kv. läsnäolo syntyy lentoliikenteen yhteyksistä

- **1 + 8-10 tuntia:** läsnä kaikkialla Aasiassa, työpäivän päälle aamuksi myymään ja markkinoimaan jne.
- **1 + 2-3 tuntia** samana aamupäivänä kaikkialla Euroopassa
- Tämä edellyttää vahvaa ja kilpailukykyistä Helsingin solmukohtaa (hubia) Ivalolle, Kemille, Kittilälle, Kuusamolle, Rovaniemelle ja Enontekiölle
- Mutta tämä edellyttää Lapin lentoasemilta aamuin, päivin ja iltapäivän päätteeksi katkeamattomia yhteyksiä tuohon verkkoon Aasiaan, Eurooppaan ja NYKkiin ja tulevaisuuden talousalueisiin
- Muuten ei olla läsnä! vaan tulee päivä matkaan lisää ja *se on liian paljon* ollakseen läsnä, saavutettavissa ja kilpailukykyisenä.

Saavutettavuus kaikkialta maailmalta

- Sama kaukoyhteys tännepäin maailmalta 8-10 tuntia + **1 t** lisää Lappiin
- Sama eurooppalainen yhteys vain + **1** tunti
- Yhteyden tulee olla 1. helppo, 2. halpa, 3. varma, 4. kokovuotinen, 5. *pitää olla maailman helpoin ja informatiivisin nettiyhteys* löytää tämä pohjoinen maailmankolkka = *loistava eksotiikka*
- Tuotteet on: eksotiikka ja elämysmatkailu, laadukas majoitus, ruoka, pimeä, kylmä, revontulet, tunturit, tuli ja vesi, tuuli, savusauna, avanto, vihaiset sääsket ja koirat sekä karkaavat porot, tämä kaikki on pysyvästi ihanaa matkailijalle
- Ja kaikki pitää voida monistaa esim. alihankintana - ***rajattomasti***
- Eikä Lapin lumi ja lumo sula niin kuin Alppien - ja ihmisiä yli 7 miljardia

Mennään seuraavaksi *meriyhteyksiin*

- Tornio ja Kemi
- Täällä on se lähes kymmenesosan volyyymi viennistä
- Väylän syvyys, kunnossapito, jäänmurto, väylämaksuttomuus (nyt puolitetuna, mutta kokonaan pois) - asiakkaalle!
- Tähtäin monipuolisessa kilpailussa markkinassa
- Sataman työmarkkinan toimivuus ja varmuus on pelkkää win winniä, Suomen pitäisi ottaa työmarkkinan kilpailukyky talteen, tähän mallia Ruotsista
- Eli vaikka infra on käytössä, *yhteiskunnan pitää senkin osalta toimia kokonaisuutena*, jokainen myöhästynyt tonni on riskissä olla samalla viimeinen tuolle asiakkaalle viety tonni
- Palaan strategiassa Jäämeren ja Atlantin yhteyksiin

MAAyhteydet

- Jos ei ole yhteyttä satamiin, jos ei lentokentille, jos ei naapurimaiden talousalueille, ei tietenkään voi olla läsnä eikä saavutettavissa
 - Väylät aina kunnossa, reaaliaikaisuus, ennustettavuus, 25 h/vrk reaaliaikainen 5 G informaatio ja tietenkin kapasiteetti ja sujuvuuden edellytykset -> siitä tulee kustannustehokkuus ja kilpailukyvyn edellytykset – ja edellytykset investoida! Merikaapeli!
- Meidän kunnianhimoinen mutta välttämätön tavoitteemme on olla läsnä markkinassa aivan kuin yrityksemme ja tuotantomme sijaitisivat kilpailijoiden kotimarkkinoilla – *siksi etäisyystekijä tulee nujertaa!*

Lapin liikenne- ja infrastrategia

- Lähestyn *maaliikennettä, satamia ja liikennejärjestelmää* heittämällä tässä keskusteluun yhden strategian
- Olen laatinut tämän puhtaalta pöydältä, arvioimatta olemassa olevia suunnitelmia, tämä on yksi mahdollinen näkökulma
- Lähtekäämme tavoitteista, mitä uskomme ja toivomme Lapin olevan 10 - 20 vuoden tähtäimellä
- Ei liian pitkää aikaväliä, sillä maailman muutos kuitenkin nopeutuu
- Tuotantorakenne
- Logistiset tarpeet
- Ison kuvan muuttuminen maailman markkinassa ja logistiikassa

Tavoitteita ja lähtökohtia

- Tuotantorakenne
- Palvelut - > vaikutus muuhun tuotantorakenteeseen voi olla suuri!
kun palvelu luo ”alustaksi” infran ja muut edellytykset
- Logistiikka
- Työvoima saatavuus ja työssäkäyntialueet
- Vaihtoehtoiset kehityssuunnat ja –valinnat
- Miten Lappi voisi parhaiten ja tuloksellisimmin hyödyntää Pohjoiskalotin kokonaisuutta, työmarkkinana, yhteisenä infrakokonaisuutena (maa, meri), investointeina, kaikkien kaupan esteiden ja työn tekemisen esteiden poistajana

Miten tehdään?

- Tätä ei voi tehdä niin että kaikki tekee yhdessä kompromissien mössön
- Uutta ja strategista syntyy, kun joku tekee sen, että syntyy **kärkiä**
- Mutta kaikkien tahojen on silti osallistuttava täydellä sydämellä, johdon tasolla ja **annettava tietoa ja näkemystä**
- ELY, Maakunta, Kuntia, Lentoasemia, satamia, matkailu ja tuotantoyrityksiä, logistiikkaa, pari tahoja Ruotsista ja Norjasta jne. sparraajana

Mitä tehdään?

- *Analysoidaan* tulevaisuuden tavoitteiden ja lähtökohtien pohjalta ideaali infraverkko
- Linjataan ja suunnitellaan se riittävällä tarkkuudella
- Kaikki analysoidaan elinkeinopoliittisten ja kilpailukykyvaikutusten kannalta priorisoiden (unohdetaan H/K -desimaalit 😊)
- Esitetään realistiset ja vertailukelpoiset kustannusarviot
- Tunnistetaan kapeikot ja toteutusten aikataulut
- Korjataan strategiaa saadun palautteen pohjalta
- Ei käydä tappelemaan tarkennetusta strategiasta
- Vaan tapellaan yhdessä analysoitujen tavoitteiden puolesta
- Kun analysoidut tavoitteet vaativat, rakennetaan oikeat investoinnit asiakaskysyntään perustuen
- Edellyttää uutta dynamiikkaa rahoitus- ja päätöksentekojärjestelmältä

Näkökulmia

- Pannaan markkina toimimaan!
- Infra asiakkaille, yritysten kysyntä ratkaisee
- Jos halutaan lisäksi avittaa tai kiihdyttää markkinaa, tehdään tietoisesti strategisia panostuksia ja investointeja
 - Kittilän lentokentän perustaminen on oiva esimerkki joidenkin ajattelijoiden kauaskantoisesta näkemyksestä (Nikka, Särestöniemi)
- Tämä kaikki ohjaa ilmaistujen tavoitteiden saavuttamiseen
- Vääriin investointeihin ei ole varaa, **oikeisiin on!**

Strategian sisältö?

- Koko potentiaalinen ideaaliverkko *kuvattu, piirretty ja riittävästi suunniteltu*
- **Paino muutamalla isolla ratkaisulla:** sisäiset, Ruotsi, Norja, Jää- ja Norjanmeren/Atlantin satamat, Suomen satamat ja lentoasemat ja yhteydet satamiin
- Vertailukelpoiset vaikutusarviot hankkeilla saavutettavista kilpailukyky- ja elinkeinopoliittisista vaikutuksista
- Myös sen ratkaiseminen mahdollistuu, jos joku asia maksaa 3 Mrd €, mutta sille ei olisikaan *asiakaskysyntää, mutta toisella keinolla olis, valitaan se*
- *Suunnitelmat mahdollistaisivat nopeankin etenemisen – joko 1. kysynnän tai 2. strategisen sijoituksen niin vaatiessa*

Onko tässä ajattelussa jotain uutta?

- 1. Se lienee itse asiassa paljolti sitä mikä tiedetään ja mitä tehdään, mutta:
 - *On lopputulemana kaiken kattava kokonaissuunnitelma* vaihtoehtoinen, ja riittävästi suunniteltu ja kärjet valittu ja priorisoitu, kytkee konkreettisesti koko pohjoiskalottialueen
- 2. Perustuu elinkeinopoliittiseen tavoitteiden asettamiseen
- 3. Toteutus perustuu strategian pohjalta 1. syntyneeseen asiakaskysyntään
- 4. Mutta toteutus voi perustua myös 2. strategiseen panostukseen á la Kittilä muidenkin ratkaisujen arviointi- ja päätöksentekokulmana; ajetaan sitä toteutukseen, millä on isoin uskottava oikeansuuntainen vaikuttavuus
- 5. Synnyttää prosessin päätöksenteolle ja rahoitusratkaisuille

Kohtalonomaisia pointteja on

- Että lentoyhteydet vain vahvistuvat, saavutettavuus senkuin paranee ja matkailun kysyntä kasvaa, että kysyntään pystytään vastaamaan eli kapasiteettia voidaan monistaa kustannustehokkaasti ja ketterästi – elämyksellisyys ja luonnonläheisyys aina säilyttäen
- että infra auttaa osaltaan riittävän talousalueen synnyttämisessä kolmen pohjoismaan kesken ja koko pohjoisen ulottuvuuden hyödyntäen
- Että kaikkeen tähän sisältyy myös vastuullisuus, uskon että se on osaamisen kautta Suomen tulevaisuuden kilpailukykytekijä, business case; asiakaskysynnän kasvaminen edellyttää tätä

Mitä Nikka sanoisi tänään 😊:

- *”Kittilään tarvitaan pian **toinen** paralleeri eli samansuuntainen **kiitotie** kapasiteetin moninkertaistamiseksi ja matkailuelinkeinon kasvuedellytysten vahvistamiseksi”*

Lopputulos

- **On** suunnitelma (kaikesta)
- Suunnitelmat ovat riittävästi **linjattuja** ja **suunnittelu** riittävän valmiita ja konkreettisia
- Rajat olisi valmiiksi **rikottu** – hyödyttämään täysillä Lappia
- Tietoisuus kahdenlaisista ratkaisuista 1. **Kysyntään perustuvat**, 2. **Strategiset oivallukset** tulevaisuuteen
- **Markkina-alueen** kehittyminen koko Pohjoiskalotissa **kokonaisuutena**
- Palvelurakenne **saavutettavissa**, matkailu generoi uutta palvelua mutta myös uutta tuotantorakennetta, **läsnä maailmassa!**

Pohjoinen menestys:

- *Läsnäolo!*
- Saavutettavuus!
- Kaukokatseisuutta ja strategiaa
- Tästä kasvaa pohjoinen menestys
- Kiitos!